

Főtiszteletű Akadémiai Ünnepi Közgyűlés!
Kedves Vendégeink!
Kedves Testvérek!

Szeretettel köszöntöm én is az egybegyűlteket.

Merésznek tűnhet Teológiánk tanévnyitó beszédének azt a címet adni, hogy *Miénk az idő*. Oly sokféleképpen viszonyulunk az időhöz. Van, amikor sokkal inkább azt érezzük, hogy foglyai vagyunk. Aztán az az érzés is nemegyszer a hatalmába kerít bennünket, hogy mi uraljuk azt. Ma egy másik megközelítésben szeretnék az időhöz való viszonyunkról beszélni, amelynek üzenete lehet arra nézve, ami itt és most történik velünk.

Az idő természete bizonyosan nem szűkíthető le az órák és a naptárak idejére. Egyik legalapvetőbb természete: az *átélt idő*. Akkor valójában nem is az órák és a naptárak idejét éljük át? Nem arról van szó, hogy hány órát dolgoztam, és ha megnézem a naptárt, akkor tudom, hogy hány nap telt el az időmből? Az időmből? Az „én időmből” úgy, ahogyan én elhatároztam és megtöltöttem vele az „én időmet”? Nem, mert az idő nem egy üres korsó, amit tetszés szerint tölthetünk meg tevékenységünkkel. Az idő nem ruhaszárító kötél, amire tetszés szerint akaszthatjuk fel tetteinket. Az idő bennünk élő valóság. Nem csak körülöttünk van, hanem bennünk is él, és meghatároz minket. Bergsonnal szólva: ennek a bennünk élő valóságnak teremtő természete van, amit átélünk, az tapasztalataink törvényszerűségeivel él bennünk. Egyszerűbben mondván: az időt nem csak használjuk, hanem *át is éljük*. Használat és átélés sokszor fedik egymást, amikor azonban életünk nagy titkaihoz érkezünk, akkor az irányokat csak az *átélt idő* árulja el.

Füsti-Molnár
Szilveszter

MIÉNK AZ IDŐ*

* Elhangzott a Sárospataki Református Teológiai Akadémia tanévnyitó ünnepségén, 2014. szeptember 07-én.

Mit árul el az általunk is átélt idő? Először azt, hogy ami elmúlt, az már nem ismételhető meg ugyanúgy. Nem mehetünk vissza az időben, és nem változtathatunk az elmúlt dolgokon. Mégis hatással van a jövőre, arra, ami még nem történt meg. Az éppen most, a jelen idő a *múlt emlékeiből* és a *jövő várakozásaiból tevődik össze*, ahogyan ezt Augustinus tanította meg nekünk. Úgy tűnik tehát, hogy az, ami van, az sohasem volt, és sohasem lesz. Mit is jelenthet ez a sok-sok kérdést felvető megállapítás?

Elég csak magunkba tekinteni, és máris érezzük, tudjuk, hogy az *átélt idő* nem egy pillanatraktár, hanem **élő folytonosság**. Az *átélt idő* során tapasztaljuk meg, hogy élményeink hogyan változtathatnak meg minket, hogy múltunk többé-kevésbé velünk jön, alakít, formál minket, és az eljövendő okokért cselekszik. Valahonnan valahová tartunk. Megfoghatatlan lenne azonban csak annyival beérnünk, hogy a múltból a jövőbe tartunk, ami meghatározza a jelen pillanatait. Éppen ezért hangsúlyoztam az előbb az önmagunkba nézést, mert az *őszinte szembesülésben* miénk lehet egy másik nézőpont is. Ilyenkor a használatba vett és lezártnak vélt idő kitágul ama végtelen felé. Ennek egyik legalapvetőbb élménye, hogy a teremtett lélek a Teremtőből meríthet. Ebben az élményben találkozom az Örökkévalóval, akinek léte határtalanul több, szédítőbben más, és mindenén túlmutat. Őt nem tudjuk átölelni, de tudunk benne élni, mert belőle vagyunk, az ő érinthetetlen örök akaratóból, amely túl van emberi mértékeinken.

Amikor az átélt idő nyomán rádöbbenünk erre, akkor megtörténik a *csoda*, melyben létrejön az én időm és a mi időnk számára is az idő feletti örök Istennel való találkozás minősített ideje, amelyben nem a használatba vett idő lesz a hangsúlyos, hanem az átélés élménye. Ez már sem nem tapasztalat, sem nem tudás csupán, hanem *hit*. Végső soron pedig ott van a szeretet, mely majd mindent megmagyaráz nekünk.

Bátran engedjük most át magunkat ennek a csodának, ahogyan egykor egy jó görög mondta: rácsodálkozni arra, amin senki sem csodálkozik. Hiszen az Istennel való találkozás élménye adja azt a keretet, amiért most mind itt vagyunk. E nélkül a csoda nélkül önmagáért való dolog lenne beszámolni a nyár legfontosabb eseményeiről:

A Patakon megrendezett Doktorok Kollégiumáról, ahol a Kálvin évek keretében és annak lezárásaképpen számos egyházunk életét segítő tudományos munka folyik.

Önmagáért való dolog lenne kedvezően változó létszámadataink híre is, mely szerint 122 új hallgatót köszönhetünk szakjainkon és a népfőiskolai presbiterképzésben. 20 hallgatót a nappali képzéseinken: 14-en lelkészi szakirányon, 6-an a katekéta-lelkipásztori munkatárs szakon kezdik meg tanulmányukat.

A levelező képzéseinken összesen 74 elsőévest köszönhetünk. A sárospataki katekéta- lelkipásztori munkatárs szakon 24 hallgatót, a református közösség-szervező szakon 27 hallgatót, a kihelyezett beregszászi katekéta-lelkipásztori munka-

társ szakon 23 főt, és mintegy 30 fő jelentkezett a népfőiskolai keretek között zajló presbiterképzésünkre is. Így a felsőbb évekkel együtt összesen várhatóan 362 hallgatót vehetünk számba a 2014/15-ös tanévben.

Önmagért való dolog lenne a nyár eseményei között megemlítenem körülményeink javítására tett erőfeszítéseinket. A főépület teljes fűtésrekonstrukcióját, a teológia minden helyiségének festését, azt a közel 10 millió forintos beruházást, amelyet az informatika fejlesztésére költöttünk vagy a leányinternátusban vége felé tartó teljes külső és belső felújítást.

Megannyi módon határoz meg bennünket a Sárospataki Kollégium múltja is, ha azonban az Istennel való találkozás élménye nincs jelen ebben a közösségben, akkor azoknak az egykori pataki diákoknak az évforduló is formassággá és önmagáért való dolgokká válhatnak, amelyekről ebben az évben emlékezünk meg. Az idén ünnepeljük Erdélyi János és Egressy Béni születésének 200. évfordulóját, és emlékezünk Fáy András halálának 150. évfordulójára.

Az Istennel történő találkozás hitet ébresztő élménye adja meg azt a keretet, amely az egyházunknak, és így a mi Teológiánknak is a mindenkori valósága. Ez az élmény válik hitvallássá, és mondja a Heidelbergi Káté szavaival: „Hiszem, hogy ennek a gyülekezetnek én is élő tagja vagyok és örökké az is maradok.” Ez a közösség pedig a *szentek közössége*. Úgy értjük ezt és valljuk meg igaz hittel, ahogyan erre Niketasz püspök tanított meg a negyedik század végén. Ő azt írja, hogy a *communio sanctorum*, a szentek közössége magában foglalja Isten egyházaként azoknak az életét is, akik előttünk éltek: a szüleinkét, a nagyszüleinkét, a dédszüleinkét, a reformátorokét, az egyházatyákét, az atyákét, az ószövetségi szentekét, egészen vissza Ádámgig, és azokét is, akik utánunk jönnek: a gyermekeinkét, az unokáinkét.

Az *átélt idő* megnyílását, tágulását érhetjük itt is tetten. Az anyaszentegyházba, a szentek közösségébe pedig Isten új életre vezérlő Lelke hívott el, és szült bennünket újjá. Nem csak akkor vagyok a tagja, amikor vigasztalást, erőt, békességet, boldogságot kapok, hanem akkor is, amikor harcok, konfliktusok, félreértések és drámák vannak, és lehet, hogy éppen más kap erőt, vigasztalást és békességet. Ebben a gyülekezetben lehetek közösségben Istennel. Isten végérvényesen meghozott hívott Jézus Krisztusban, hogy közösségbe vonjon magával, hogy részesedhessünk belőle. Ez akkor vált a legnyilvánvalóbbá, amikor Jézus felemeltetett az Atyához, és megnyitotta az utat Isten felé.

Hadd hívjam itt segítségül Kálvin értelmezését, hiszen teológiájának egyik sarokpontjáról van szó. Az emberiség Istenséghez való felemeltetése az elhívás egységében és a Szentháromság egy Istennel való közösségében adja a keresztyén küldetés alapját és lényegét. Hiszen az egész keresztyén történet már önmagában is egy felemeltetés, ami a személyes és mindenható Isten önkijelentésével kezdődik és végződik, aki várja, hogy az egész teremtett világ visszatérjen hozzá. Kálvin csodálatosan ötvözi egy és ugyanazon mozdulatként Isten alászállását, hozzánk érkezését Jézus Krisztusban, és az Ő felemeltetését, mint Isten és az ember közös,

folyamatos történetét. Az egész keresztyén élet ennek az alászállásnak és felemeltetésnek a Krisztusban megélt valósága.

Kálvin teológiájában az egyetlen megfelelő válasz Isten megszólító és elhívó kegyelmére maga Jézus Krisztus, akiben és aki által életre hív bennünket. Ez a felemeltetés nem valami lelkünk mélyében szunnyadó erőnek köszönhető, nem is tudatosan felvállalt keresztyén erőfeszítésként, hanem *közösséget jelent*. Ez a közösség pedig részesedés Krisztusnak az Atyának adott válaszából, legyen szó az Isten utáni vágyakozásról, az imádságról, az engedelmességről, az elhívásról vagy Isten tiszteletéről. Az Isten és az ember oly sok módon megkülönböztethető valósága kapcsolatba hozható. Ennek gazdagsága pedig éppen abban van, hogy saját identitásuk nem feloldódik, hanem fokozódik a Krisztusban. Kálvin a Krisztusban való részesedés tanával ad értelmet a keresztyén antropológiának, annak, hogy mit jelent embernek lenni, hogy mit jelent Istennel és egymással közösségben lenni. Kálvin minden panteista felhang nélkül az elsők között mutat rá arra, hogy az Istenben való részesedés olyan alapja az Istennel és emberrel való közösségnek, *koinoniának*, aminek közvetlen forrása az emberi élet Krisztusban történő részesedése. Isten Krisztusban teljesen részesévé vált a mi emberi valóságunknak, mert csak így részesedhetünk emberként az Isten valóságában. Ebben az összefüggésben válik életünk egyedüli céljává és eszközévé is a Szentháromság egy és örök Istenben való részesedés. A keresztyén élet hivatása és küldetése ebben a *koinonia*-lelkiségben teljesebben ki egyedül.¹

Nagyon konkrétan jelenti ez azt, hogy Isten az ember fiává lett értünk, hogy mi emberek az Isten fiává lehessünk a Krisztusban. Csodálatos kölcsönösség és mérhetetlen kegyelem ez, hiszen Isten alászállása készítette, és teszi lehetővé a mi felemeltetésünket a mennybe. Jézus felemeltetése és rajta keresztül majd a miénk sohasem tekinthető magányos utazásnak, hanem olyan valósága ez az emberiségnek, amelyben Jézussal **és az Atyával közös jelen lehet a miénk**. Nem olyan közösség ez a *koinonia*, mint a csapágygolyók zárt köre a csapágy perselyében. Sokkal inkább egymásba hajló összhangról, szinergiáról van szó, ami nyitottságot, rugalmasságot és mélységet jelent. Itt már nem az egyének valamifajta individualizmus által a szükséges minimumra korlátozott együttműködéséről van szó, amit a jól felfogott érdekek irányítanak. Itt személyek és személyiségek összetartozásáról van szó, amit a szeretet és a barátság legbensőségesebb harmóniája **tölt meg tartalommal**. Ez az összetartozás Istennel és egymással igazíthat el bennünket ennek a világnak az abszurditásai közepette. És ez a mi mindenkori jelen időnk, melyben Isten Szentlelke Isten fiának élő valóságához, az egyházhoz vonz bennünket.

¹ „[...]Így, amikor az apostoloknak ezt mondja: 'elmegyek az Atyához, mert az én Atyám nagyobb nálam', nem másodrangú isteni mivoltot tulajdonít magának, mintha örök lényege tekintetében alább való volna az atyánál, hanem a mennyei dicsőség birtokában, a híveket akarja részeséivé tenni e dicsőségnek (kiemelés tőlem). [...] Kétségtelenül azért szállt alá hozzánk Krisztus, hogy minket az Atyához emelve egyben magához is felemeljen, hiszen ő az Atyával egy"; (*Institutio*: 1.13.26) Kálvin János: *Institutio*, MRE Kálvin János Kiadója, Budapest, 2014; I., p. 117.

Ez a jelen idő a miénk a Sárospataki Református Teológiai Akadémia 484. tanévének kezdetén is. Ezt a tanévet azzal nyitom meg, hogy nem kívánok mászt ennek a közösségnek, mint hogy így legyen közünk, *koinoniánk* Istenhez és egymáshoz. Így vágyjunk és legyünk fogékonyak az Isten ismeretére, ha kell, mindennap megújulva. Így törjük meg közösen a kenyeret, és így legyünk mindenkor kitartóak a kenyörgésben.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet.